

Tisztelt Társasági ülés! Tisztelt jelenlévők!

Az én feladatom, hogy a 70 éves a Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék történetéről rövid összefoglalót mondjak. A hét évtizedet néhány percben összesűríteni nehéz feladat. Ezért elsősorban a már nem élő tanszékvezetők irányítása alatti esztendőket mutatom be részletesebben, az azt követő időszakról rövidebben szólok.

1940. május 31-én a Budapesti Közlönyben a Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetemen létrehozandó **Ember- és Leíróföldrajzi Tanszék vezetésére pályázati** felhívás jelent meg (nyilvános rendes tanári rangban). Már jóval korábban – 1927-ben – felmerült egy ilyen tanszék alapításának a gondolata, ám a megvalósulás politikai és tudománypolitikai okok miatt késést szenvedett.

E pályázatra 11¹ tudós jelentkezett, akik közül a Mályusz Elemér vezette egyetemi bíráló bizottság **Mendöl Tibort** találta a legalkalmasabbnak a leendő tanszék vezetésére. A Bölcsészettudományi Kar vezetése elfogadta a bizottság döntését, melynek alapján Horthy Miklós kormányzó **1940. december 30-án** aláírta az Emberföldrajzi Tanszék **alapító oklevelét** és Mendöl Tibort – nyilvános rendkívüli tanár² rangban – megbízta annak vezetésével.

A Pázmány Péter Egyetemen a Földrajzi Intézet innentől számítva két tanszékből állt: az Általános és Fizikai Földrajziból és az Emberföldrajziból.

A már akkoriban elismertségnek örvendő tanszékvezető tartotta a fő tárgyak – „Általános emberföldrajz”, „Magyarország emberföldrajza”, „A világ leíró földrajza” előadásait. Gőzerővel látott neki a tananyagírásnak. Sorra jelentek meg könyvei és jegyzetei: pl. „A kultúrtáj képe a Szovjetunióban”, a Bullával közösen írt „A Kárpát-medence földrajza”, az „Általános emberföldrajz”, amely négy egyetemi félév tananyagaként szolgált és amely az 1952-ben megjelent „Bevezetés a földrajzba” c. jegyzet alapja volt. 1953-ban jelent meg a „Magyarország gazdaságföldrajza” c. jegyzete.

A 2. világháború Tanszéket érintő eseményeiről vajmi keveset tudunk. Ismeretes egy szomorú tény: Pais László egyetemi tanársegéd, gyakorlatvezető a háborúban megsebesült, és ennek következtében 1948-ban elhunyt. Az előadásokhoz kapcsolódó gyakorlatokat 1946-tól Kuruc Andor, és 1948-tól Zombai Pál vezette.

¹ Bulla Béla, Fodor Ferenc, Gláser Lajos, Haltenberger Mihály, Hantos Gyula, Hézsér Aurél, Kádár László, Marx István, Mendöl Tibor, Szabó Pál Zoltán, Temesy Győző.

² Mendöl 1943-ban lett nyilvános rendes tanár.

Mendöl Tibor – tudományos munkássága elismeréseként – **1946**-ban az **MTA levelező tagja** lett.

1949-ben létrejött a Természettudományi Kar, a Földrajzi Intézet szervezetileg ide került át. 1950-ben Eötvös Loránd nevét vette fel az Egyetem. Ebben az évben a Tanszék neve is változott: Általános Gazdaságföldrajzivá³. Hogy a tanszéki státuszok száma mennyi volt pontosan nem ismeretes. A Földrajzi Intézetben előzőleg is és még hosszú ideig jellemző volt az átoktatás. A két tanszék oktatói közül – sokoldalúságuk miatt – többen vállaltak ilyen feladatot. Egyetlen személyt említek: Kuruc Andort, aki 1935-ben szerzett jogi diplomával rendelkezett, majd 1948-ban Mendöl Tibor témavezetésével földrajzból doktorált. Ő a Természetföldrajzi tanszéken volt alkalmazásban és a társtanszékről segített be az itteni oktatómunkába. Ismeretes, hogy a tanszékvezető kevesellte az állományban lévő oktatók számát, mint ahogy az az 1952/53-as egyetemi évkönyvből kiderül.

Az 1950-es éveket megelőzően és azt követően több munkatárs is erősítette az Intézetet (pl. Sársfalvi Béla hozzánk, Leél-Őssy Sándor, Pécsi Márton pedig a Természetföldrajzi tanszékre került). Megfigyelhető volt a viszonylag jelentős fluktuáció. Példaként álljon itt néhány oktató neve, zárójelben a tanszékre való belépés, illetve a távozás idejének a feltüntetésével: Torday Kálmánné (1952-1954), Havasné Bede Piroska (1952-1958), Boros Ferenc (1953-1960), Major Jenő (1958-1962). Két utóbbi oktató elsősorban településföldrajzi kérdésekkel foglalkozott. Az előadók között megtaláljuk Wallner Ernőt is.

A Tanszék oktatási terhei 1952-től némileg mérséklődtek, mivel megalakult a Koch Sándor vezette Regionális Földrajzi Tanszék. Így az ún. leíró tárgyak oktatása az új tanszékre került. Ugyanakkor az 1953-ban létrejött Térképtudományi tanszék hallgatói néhány (általános és Magyarország) földrajzi tárgyat kötelezően hallgattak, ez értelemszerűen az óraterhelés növekedésével járt.

Mendöl Tibor a továbbiakban is töretlen lendülettel mélyült el a szakmai munkában. Ennek eredménye lett az Általános településföldrajz jegyzet (1957), amely az 1963-ban megjelent hasonló című (MTA aranyérmes) könyv előzménye volt. Szakmai berkekben közismert, hogy Mendölt – az egyetemen kívülről – ebben az időszakban méltatlan támadások érték. Pl. az Általános településföldrajz könyv megjelenése a négy közül egyetlen bíráló negatív véleménye következtében szenvedett halasztást.

A Karon elismerték és honorálták szakmai munkásságát.

³ Más forrás szerint 1952-ben.

1960-ban a TTK-n megszűnt az intézeti rendszer, a tanszékek önálló költségvetéssel rendelkeztek.

A folyamatos munkaerőmozgás, a hallgatók számának növekedése (20-30 fős helyett 50-60 fős évfolyamok) új oktatók alkalmazását is szükségessé tette. 1959-ben Antal Zoltán, 1961-ben Kovács Csaba lett a Tanszék munkatársa. Az 1961/62-es tanévben az Általános tárgyon belül a népesség- és településföldrajz oktatása fél évre bővült, ez Mendöl professzor régebbi tervének megvalósulását jelentette.

1964 őszén Mendöl tanszékvezető úr levelet⁴ intézett a Kar Dékánjához, amelyben jelezte, hogy megromlott egészségi állapota miatt 60. életévének betöltésekor **nyugdíj**ba kíván vonulni.

Ez 1965. május 5-én vált esedékessé. Július 1-től az 1960-tól kandidátusi fokozattal rendelkező **Antal Zoltán** egyetemi docenst evezték ki **vezető**nek.

A két fő, „teherhordó tárgy” továbbra is az **Általános gazdasági földrajz**⁵, illetve a **Magyarország gazdasági földrajza** maradt. A tananyag belső szerkezetében **változások** következtek be. A gazdasági ismeretek oktatása, hazánknak a nemzetközi munkamegosztásba való bekapcsolódásának kérdései a korábbinál nagyobb súlyt kaptak. A Magyarország tárgynál előtérbe került a gazdaság ágazati és területi szerkezetének a vizsgálata.

A változásban szerepet játszhatott egyrészt, hogy Mendöl Tibor korai távozása úrt hagyott maga után, másrészt pedig az oktatók viszonylag fiatal kora – annak ellenére, hogy a mezőgazdasági és az iparföldrajzi tárgyak oktatásában néhány év gyakorlatot szereztek⁶ – és végzettsége (egy kivétellel közgazda) is. Döntő jelentősége azonban az 1963-as oktatási reformnak lehetett.

1967-ben 3,5 oktatói státuszunk volt. A tanszékvezetőn kívül Kovács Csaba, Perczel György egész állásban, Kóródi József félállásban dolgozott, utóbbi két kolléga 1964-től.

Ugyancsak **1967**-ben a földrajzi tanszékek az egykori **Ludovika** épületébe költöztek.

Oktatói létszámunk 1970-ben bővült: Kuruc Andor ekkor „igazolt át” a társtanszékről. Ő adta elő pl. a Statisztikai ismeretek c. tárgyat. A státusz-gyarapodás ellenére szükség volt külsősök segítségére, közülük Kulcsár Viktort és Illés Ivánt említem meg. Az 1970-es évek közepe táján a kitűnő szakemberekké váló tanszéki gárdából többen – Kovács, Kóródi és Perczel tanár urak – másutt helyezkedtek el, bár utóbbi hosszabb ideig részfoglalkozásuként még

⁴ A Karon szokás volt nyilatkozni arról, hogy a következő évben milyen fejlesztést terveznek, illetve várható-e nyugállományba vonulás..

⁵ 1964-től Általános és ágazati földrajz néven került meghirdetésre.

⁶ Antal Z. „Fejezetek Magyarország iparföldrajzából”, Kovács Cs. „Fejezetek Magyarország mezőgazdasági földrajzából” és „A földrajztudomány története” ajánlott előadásokat tartották.

megtartotta a Magyarország gazdasági földrajza tárgy előadásait. A tanszék egyetemen kívüli szakmai kapcsolatai különösen szorosak voltak területfejlesztési vonalon. A távozó pl. az OT⁷-ba, az ÉVM⁸-be kerültek. Így nem csoda, hogy a kutatási- és oktatási együttműködés virágzott ebben az időszakban.

A távozó, nagy tapasztalatokkal rendelkező tanárok helyére többnyire fiatal, vagy már szakmai rutinnal rendelkező kollégák⁹ kerültek: pl. Koós-Hutás István (1972-1978), Popovics T. Miklós (1974-1990).

A terület- és településfejlesztés jelentőségének erősödése a képzés tartalmára is hatással volt. Ebben az időszakban merült fel a terület- és településfejlesztéssel kapcsolatos szakemberképzés gondolata. Ezért 1975-ben „területfejlesztéssel és településgazdálkodási szakember-képzéssel foglalkozó bizottság is létrejött. Tagjai között megtaláljuk Antal Zoltán mellett pl. Enyedi Györgyöt, Bernát Tivadart és Stark Antalt.

Ugyanebben az évben az OM „A tudományegyetemek természettudományi karainak képzési rendje és tantervi irányelvei” c. leiratában foglaltak is befolyásolták a képzést.

Az 1981-es ugyancsak 4,5 oktatói helyen új kollégákat is találunk, köztük a kimagasló tehetségű Mikesy Imrét (1979-1983), aki azonban súlyos betegség következtében fiatalon távozott az élők sorából. Az 1980-as évek elején Nagyné Botykai Erzsébet (1980-1989), Bereczki Ödön (1982-1992), Hajdú-Moharos József (1983-1987), Vidéki Imre (1983-), majd Horváth Béla (1986-1993) került alkalmazásba. (Egy státuszt az Oktatási Minisztérium biztosított számunkra.)

Az 1960-as évek közepétől a vezető oktatókban felhalmozódó szakmai tapasztalat gyümölcsei tanulmányokban, egyetemi **tananyagokban** és **könyvekben** testesültek meg. **Antal** Zoltán írta a „Magyarország iparföldrajza” c. jegyzetet, a tanszékvezető **Perczel** Györggyel közösen jegyezte „Az elsődleges energiahordozók termelésének gazdaságföldrajzi kérdései”, „A villamosenergia-rendszerek gazdaságföldrajzi problémái” c. kiadványokat. 1980-ban jelent meg a Szovjetunió kötet II. része a társadalmi-gazdasági problémákat mutatja be rendkívüli részletességgel. A közel 700 oldalas kötetet 50 oldal kivételével Antal Zoltán írta. (A népesség- és településföldrajzi rész megírása **Probáld** Ferenc nevéhez fűződik.) 1982-ben jelent meg az Atomenergetika c. egyetemi jegyzet, ugyancsak a tanszékvezető munkájaként.

⁷ Országos Tervhivatal.

⁸ Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium.

⁹ Pl. Dragon Ilona (1976-1979) és Nemerkenyiné Hidegkúti Krisztina (1976-1978). Ők, mint látjuk rövid ideig voltak a tanszék kötelékében.

Az ő és **Tatai** Zoltán nevéhez fűződik az Iparunk területi szerkezetének átalakítása c. jegyzet (1984.). Az 1980-as évek közepén a Magyarország Nemzeti Atlasza kiadvány 18 iparföldrajzi térképlapjának és ún. magyarázó szövegének elkészítésében vett részt a tanszék két tagja¹⁰.

Az oktatás fontos részét képezték a bel- külföldi terepgyakorlatok. Az 1960-as évek közepétől szinte „mindenévessé” váltak a külföldön (pl. Szovjetunió, NDK, Finnország, Japán) lebonyolított gyakorlatok, amelyek széleskörűen bővítették a leendő tanárok természet- és társadalomföldrajzi ismereteit. A külföldi gyakorlatok az 1980-as évek végéig folytatódtak. A 2000-es évek közepétől lelkes oktatóknak köszönhetően ismét megtartásra kerülnek. A belföldi – évközi, illetve nyári – gyakorlatok kötelezőek a jelenlegi tantervben is.

1986-tól elsőként a földrajz tanszékeken¹¹ megindult a számítástechnika oktatása, (egy félévben) az általános gazdaságföldrajz gyakorlati feladatainak – részbeni – kiváltására. Az órákat Dvornicsenko János tartotta.

1990-ben kisebb nemzetközi konferenciával ünnepeltük **Tanszékünk félévszázados** fennállását.

Ennek az évnek fontos eseménye volt, hogy visszatért Perczel György, aki 1964-1974 között „alapember” volt, továbbá a korábban másodállásban már foglalkoztatott Wirth Gyula is főállású oktatónk lett.

1993-ban **Perczel György** egyetemi docens, kandidátus, váltotta a nyugdíjba vonuló Antal Zoltánt a **tanszékvezetői** székben. Ő rendkívül céltudatos, energikus vezető volt, jelentős érdekérvényesítő képességgel megáldva. E tulajdonságokra nagy szükség volt, mivel a Tanszék előtt számos új feladat állt: megkezdődött pl. a **geográfusképzés**. Tantervének kidolgozásában Perczel Györgynek múlhatatlan érdemei voltak. Addig ugyanis a földrajzi tanszékek elsődleges oktatási feladata a leendő **középiskolai tanárok képzése** volt (biológia-, történelem-, földtan-, matematika-, idegennyelv-földrajz szakon), amelyek természetesen nem egyidejűleg történtek, hanem időről-időre változtak.

Kiemelt feladatot vállalt a Tanszék (a továbbra is megmaradó fő tárgyak mellett) a terület- és településfejlesztési-, egyes környezetvédelmi-, majd közgazdasági tárgyak oktatásában.

1992-ben megindult és rövid megszakítással¹² 2010-ig tartott a **kiegészítő tanár** szakos kollégák **képzése**. Az oktatásban valamennyi földrajzi tanszék részt vett, de a szervezési és adminisztratív feladatokat mi láttuk el. A tanszékvezető kiemelt jelentőséget tulajdonított a tanár szakos kollégák továbbképzésének.

¹⁰ Antal Zoltán és Vidéki Imre.

¹¹ A TTK-n már az 1970-es évektől volt közös számítástechnikai képzés.

¹² 1995-1996. között szünetelt a képzés.

1994-ben vettük fel a **Társadalom- és Gazdaságföldrajzi** Tanszék nevet.

Az ellátandó feladatokkal együtt az oktatott tárgyak¹³ és mindenekelőtt a hallgatók létszáma is bővült, utóbbiaké rohamosan. Így szükség volt a főállású oktatók számának növelésére is. Ez 2003-ban 7 fő volt.

A státuszban itt dolgozók tudása mellett azonban számos kiváló szakember gyakorlatban szerzett, speciális tapasztalata is nélkülözhetetlen volt. Így vállalt oktatási feladatot részfoglalkozásban, vagy csupán szívességből pl. Bartke István (1992-2003), Boros Ferenc (1993-1995), Kovács Zoltán (1995-2007), Kőszegfalvi György (1996-2001), Illés Iván (2000-2006), Berényi István (1997-1998), Loydl Tamás (1996-2009), Ormósy Viktor (1996-2010), Winkler György (1996-2001), vagy Iván László.

A Tanszékvezető terve az volt, hogy a külsősök által tartott tárgyak számát lehetőség szerint mérsékeljük, minél több órát mi magunk tartunk meg.

2001-ben¹⁴ költöztünk mai helyünkre, a **Pázmány Péter sétányra**, ahol korszerű körülmények, jó feltételek között dolgozhatunk. Új helyünkön a 12, később 14 férőhelyes számítástechnikai laboratóriumot is működtetünk.

A **tananyagírásban** a legfontosabb esemény ebben az időszakban **Perczel György** szerkesztésében a „Magyarország társadalmi-gazdasági földrajza” jegyzet (1994) majd tankönyv (1996, 2003) megjelenése volt. A kiadványban valamennyi egyetem társadalomföldrajzi tanszékéről volt közreműködő munkatárs. Nem feledkezhetek meg a **Kurtán Lajos** által jegyzett közgazdasági jegyzetekről, tankönyvekről sem, pl. „A közgazdaságtan alapjai” (1996), **Piacgazdaságtan**” (2001). Ám a „termékenységet” bizonyítja, hogy **Bartke István** „Területfejlesztés” (1995), Bartke István-**Illés Iván** „Telephelyelméletek” (1998), **Kőszegfalvi György-Loydl Tamás** „Településfejlesztés” (1999), **Winkler György** „Területfejlesztés-kistérségek” (1999) **Kovács Zoltán** „Népesség-és településföldrajz” (2002) jegyzete is ebben az időszakban jelent meg. 1999-ben látott napvilágot Perczel György szerkesztésében a tanszékalapítónk előadásainak gyorsírásban lejegyzett változata alapján készült „A földrajztudomány az ókortól napjainkig” könyv, amelyhez Probáld F. professzor úr írt kiegészítést. Ugyancsak a Tanszékvezető nevéhez fűződik (társszerzőkkel) a Magyarország Nemzeti Atlasza kiegészítő lapjainak környezetvédelmi témájú lapjainak elkészítése.

¹³ Pl. Szociálgeográfia, Településfejlesztés, Területi irányítási rendszerek, Humán erőforrások.

¹⁴ Minden tanszékhez tartozott egy „saját” oktatási terem. Tanszéki javaslatra a miénket Mendöl professzorról nevezték el.

2002-ben Perczel tanár úr lemondott a tanszékvezetői tisztségről. Utódja **Kurtán Lajos**, kandidátus, egyetemi docens lett. Ő előbb megbízottként, majd 2003-tól kinevezett vezetőként igyekezett a korábbi tanszékvezető elképzeléseit megvalósítani. Az egyre szűkösebb pénzügyi feltételek és a tovább növekvő hallgatói létszám megnehezítették feladatát.

2005-ben ünnepeltük alapító **tanszékvezetőnk születésének 100. évfordulóját**. Tanszéki kiadványként megjelent kötetben emlékeztünk rá.

Ennek az évnek a nyarán jött létre a Földrajz- és Földtudományi Intézet.

Ezt a periódust is több egyetemi jegyzet, tankönyv születése fémjelzi: Kurtán Lajos „Vállalkozás(élet)tan” (2006), Vidéki Imre (szerk.) „Fejezetek ipar- és közlekedésföldrajzból” (2008), L. Rédei Mária „Mozgásban a világ” (2009). Öröndetes tény, hogy sorra jelentek meg a tanszéki kiadványok¹⁵. E sorok írásakor az ötödik van nyomdában.

A Földrajztudományi Központban a 2006/2007-es tanévben indult a **bolognai rendszerű képzés**. Kidolgozásában Perczel tanár úr oroszánrészt vállalt. Az alapszakra felvett hallgatók geográfus és földrajztanár szakirányok közül választhatnak. A geográfus alapszakra épülő 4 féléves MSc-ben geomorfológia-, regionális elemző-, táj-és környezetkutatás-, terület- és településfejlesztés szakirányra lehet jelentkezni. A földrajztanári kétszakos képzés elvégzéséhez a 2007-ben kidolgozott tanári MSc földrajztanár szakirányt szükséges elvégezni. Az első MSc-s „évfolyam” 2011. nyarán fog végezni, számuk 20 fő körül várható.

Az új rendszerben a tantárgyi struktúra is átalakult. Új tárgyak pl. az „Adatgyűjtés és adatkezelés”, a „Bevezetés a területfejlesztésbe”. A Magyarország tárgyhoz kapcsolódó szigorlat – amely korábban a 6. félév végén volt – törlésre¹⁶ került, a BSc-hez kapcsolódó szakdolgozatvédelem és záróvizsga miatt.

A geográfus mesterszak esetében a Terület- és településföldrajz szigorlathoz tartozó tárgyak (Területfejlesztési politika, Területi tervezés és szabályozás, Településfejlesztési politika, Települési tervezés és szabályozás) 20 kredit értékben kerülnek oktatásra. Említésre érdemes: a Regionális Tudományi Tanszékkel együtt kidolgozott „Társadalmi és regionális földrajzi ismeretek” modul, amely kifejezetten nagy választékot kínál az érdeklődő hallgatók számára.

2009-ben a nyugdíjazás miatt megüresedő tanszékvezetői pozícióba **Langerné Rédei Mária** került, aki azonban csak rövid ideig töltötte be e posztot. Ő 2008-2011 között volt a Tanszékünk kötelékében, és 2009. VIII. 1.-2010. I. 6. között látta el a tanszékvezetést.

2010. január 27-től **Nemes-Nagy József** professzor úr megbízott tanszékvezetőként irányítja tanszékünket, amelynek jelenleg 9 főállású oktatója van. Kettő tanársegéd: **Ballabás**

¹⁵ Elsősorban Szabó Szabolcs szerkesztői tevékenységének köszönhetően.

¹⁶ Megmaradt viszont a IV. félév végén az Általános földrajz szigorlat.

Gábor (2003-) aki főleg a környezetvédelemmel-, **Ónodi Zsolt** (2010-) aki a térinformatikával, adatfeldolgozással kapcsolatos tárgyak oktatásából veszi ki a részét. A Térinformatikai Műhely oszlopos tagja.

Négy adjunktusunk közül **Farkas György** (2000-) népesség- és etnikai földrajzi tárgyak szakértője, az „Új kutatási irányzatok...” előadója. **Győri Róbert**¹⁷ (2009-) a Magyarország társadalmi-gazdasági földrajzának, a tudománytörténetnek, a történeti földrajzi elemzéseknek avatott művelője. **Szabó Szabolcs** (2004-) a szociálgeográfia, a közlekedésföldrajz oktatója és mind az általános, mind a Magyarország tárgy gyakorlatainak vezetésében nagy jártasságot szerzett. **Forman Balázs** (2010-) a közgazdasági és egyes területfejlesztési tárgyak előadója. **Schwertner János** (2010-) gyakorlati oktató a területfejlesztési kérdések kiváló ismerője.

Végül két docensünk közül **Illés Sándor** (2011-) a népességföldrajzi, demográfiai kérdések elismert szakértője, az „Új kutatási irányzatok ...” társelőadója, jómagam az általános társadalomföldrajzi tárgyak (a mezőgazdaság földrajza-, az ipar-és közlekedésföldrajz, a társadalomföldrajzi szintézis) előadója vagyok.

Számos külsős óraadóink segíti a színvonalas és gyakorlatiasabb oktatást. A 2010/11-es tanévben Czira Tamás, Salamin Géza, Péti Márton és Zábrádi Zsolt a „Területfejlesztési politika”, a „Területi tervezés és szabályozás”, Gajdos István a „Területhasznosítás”, Korompai Attila a „Jövőkutatás”, Pomázi István a „Környezeti politika”, Simonyi Péter a „Fenntartható fejlődés és környezetvédelem” címmel tartottak foglalkozást. Az FKI fiataljai – Eröss Ágnes, Szabó Balázs és Tátrai Patrik - „Városföldrajzi kutatások a gyakorlatban”, Karácsonyi Dávid „Ukrajna társadalom- és gazdaságföldrajza”, Kukely György „Kína a világgazdaságban” tartottak órákat.

Tanszéki adminisztrátoraink közül hálással emlékezünk Forster Miklósné, Nyikos Katalin, Csongrádi Judit, Sarudi Szilvia és Meggyesi Zsófia áldozatos munkájára.

Tudományos előmenetel, doktori képzés

Az 1990-es évektől számítva **három fő** szerzett (Antal Zoltán (1993), Illés Iván (2000), L. Rédei Mária (2009) **akadémiai doktori** címet, és **hatan habilitáltak**: (Kovács Zoltán (2000), Kurtán Lajos (2002), Illés Iván (2003), Pomázi István (2008), Illés Sándor (2008), Egedy Tamás (2010).

¹⁷ Mellékfoglalkozásuként 2007-től.

Az új rendszerű **doktori képzésben** a Tanszék jelentős mértékben vesz részt. Az itt dolgozó, vagy a tanszékhez kötődő témavezetők irányításával a **doktori** fokozatot szerzett hallgatók száma **20 fő**¹⁸, akik közül a „legkalandvágóbbak” minket erősítenek (Farkas György, Szabó Szabolcs). A fokozatot szerzettek közül néhányan már más intézményeket erősítenek, vagy másutt kamatoztatják tudásukat (pl. Czira Tamás, Kukely György, Volter Edina¹⁹, Jankó Ferenc, Berényi Eszter, Karácsonyi Dávid).

A jelenleg tanszékünkön lévő doktoranduszok közül H. **Makkos Dalma** (Térségmarketing és menedzsment, Kommunikáció) **Stárics Roland** (Népesség- és településföldrajz, A mezőgazdaság földrajza, **Jancsó Tamás** (Társadalomföldrajzi szintézis) is részt vesznek az oktatásban. Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy a fiatalok leterheltsége olyan mértékű, hogy a doktori fokozat megszerzése gyakran 6-8 évig tart.

Öt fő: Győri Róbert, Illés Sándor, L. Rédei Mária, Pomázi István és jómagam tartunk doktori órákat.

Nagyképesség nélkül állíthatom: fontos szerepet játszunk a szakdolgozatok, diplomamunkák vezetésében. A Földrajztudományi Központon belül évek óta a legtöbb szakdolgozat a mi tanszékünkön készül. (A 2011 tavaszán leadott munkák száma 64 volt.)

Rendszeresen részt veszünk a tehetséggondozásban. Az OKTV-n, a Lóczy L. versenyen oktatóink²⁰ évekre visszamenően zsűrielnöki, zsűritagsági tiszteket töltenek be. Az elmúlt (2009/2010) tanévben a TTK Hallgatói Önkormányzat által szervezett középiskolai kutatók tevékenységében ugyancsak részt vettünk.

A TDK-tevékenységet sem hanyagoljuk el, az évek során diákjaink számos OTDK helyezést értek el a tanszéki oktatók témavezetésével. Az idei versenyen is voltak I. ill. II. helyezett hallgatóink.

Oktatóink²¹ rendszeresen vesznek részt más egyetemeken oktatásban, záróvizsgáin.

A tudományos közéletben való szereplés

A szakmai életben való részvételünk kiterjed a szerkesztőbizottsági tagságtól (Illés Sándor és Győri Róbert a Földrajzi Közleményekben, illetve utóbbi kolléga a Tér és Társadalom

¹⁸ 2007-től 12 fő.

¹⁹ Volter Edina előbb tanársegédként, fokozatszerzését követően adjunktusként hosszabb ideig (2001-2008) volt a tanszéken.

²⁰ Az OKTV-n Ballabás Gábor, a Lóczy Lajos Országos Középiskolai Földrajzi Versenyen Vidéki Imre.

²¹ Zábrádi Zsolt és Vidéki Imre a SZIE-n.

folyóiratban is), az Európa Tanács, Időskorú migránsokkal foglalkozó munkacsoportbeli szakértésig (Illés Sándor). Győri Róbert az Eötvös Collegiumban is tevékenykedik.

Helyénvaló megemlíteni, hogy Mendöl professzor úr 1942-1946 között a Magyar Földrajzi Társaság alelnöke, majd 1946-1948 között elnöki tisztét töltötte be, Antal Zoltán pedig a budapesti Gazdaságföldrajzi Szakosztály vezetője volt 1974-1989. között. Tatai Zoltán ugyanezen időszak alatt a titkári teendőket látta el.

A külföldi egyetemekkel való együttműködések közül megemlítem a szomszédos országokkal (Szlovákia-Komárom, Románia-Kolozsvár, Craiova), vagy az edinburghi, a stuttgarti, a velencei kapcsolatainkat.

Kutatásaink széleskörűek: a korábbiak közül a mezőgazdaság átalakulásával, a környezetvédelemmel, a kistérségek vizsgálatával foglalkozókat említem. A jelenlegiekből pl. a hazai modern kori integrációs folyamatainak történeti földrajzi elemzése, a magyar földrajztudomány és a nemzeti identitás a 20. század első felében, a magyar-szlovák határon átnyúló – EU – együttműködési program, vagy az időskorúak területi mobilitása ugyancsak izgalmas földrajzi kérdésekre ad választ.

Dióhéjban ennyit az elmúlt 70 évtizedről.

Mit hoz a holnap? Rövidesen új tanszékvezetőt, Illés Sándor személyében.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

2011. május 25.

Vidéki Imre

Zárásként még egy gondolat: talán nem veszik a helyzetemmel való visszaélésnek, ha mint „régimotoros” azt kívánjam magunknak, hogy azt a gyepet amit eleink, majd pedig mi ennyi évtizede nyírunk még sokáig tegyük, illetve tegyék azok akik helyünkbe kerülnek.

Felhasznált irodalom

- Antal Z.-Perczel Gy.: Szemelvények tanszékünk történetéből. In Perczel Gy.-Szabó Sz. (szerk): 100 éve született Mendöl Tibor. Emlékkötet. Társadalom- és Gazdaságföldrajzi tanulmányok. Trefort kiadó, Budapest, 2005. 13-53. oldal.

- Blahó J.: Mendöl Tibor életútja. In: Blahó J.-Tóth J. (szerk.): Tanulmányok Mendöl Tibor születésének 100. évfordulójára. Orosháza-Pécs, 2006. 4-21. oldal.
 - Antal Z.: Az általános gazdasági földrajz hazai megalapozói: Teleki Pál, Mendöl Tibor és Markos György. In: Blahó J.-Tóth J. (szerk.): Tanulmányok Mendöl Tibor születésének 100. évfordulójára. Orosháza-Pécs, 2006. 22-39. oldal.
 - Sinkovics I. (főszerk.): Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története 1945-1970. Budapest, 1970. Készült a Kner Nyomdában.
 - Sinkovics I. (főszerk.): Az Eötvös Loránd Tudományegyetem jubileumi évkönyve 1635-1985. Budapest, 1989.
 - Az ELTE levéltárában a BTK Dékáni Hivatal iratai az 1948-1950. közötti, a TTK Dékáni Hivatal iratai az 1948/49, 1950, 1951, 1952, 1958/59, 1960/61-1965/66 tanévekre vonatkozóan. 2011. február 14., 15., 16.
 - Az ELTE levéltárában az Általános Gazdaságföldrajzi Tanszékre (1966-1980) vonatkozó 12 doboz anyagai. 2011. február 21.
- Az érdi Földrajzi Múzeumban a Mendöl Tiborra vonatkozó anyagok, fényképek áttekintése. 2011. február 10.